

Брюксел, 24.7.2020 г.
COM(2020) 606 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Програма и План за действие на ЕС относно наркотиците за периода 2021—2025 г.

I. Въведение — нов тласък за цялостно справяне с проблема с наркотиците

В съответствие с новата стратегия за Съюза на сигурност за периода 2020—2024 г. Комисията възнамерява да засили значително действията на ЕС за борба с незаконните наркотици посредством нова стабилна Програма на ЕС относно наркотиците. В допълнение към въздействието върху отделните лица, изразяващо се в изгубени животи, влошено здравословно състояние и нереализиран потенциал, вредата може да се разглежда и като влошено качество на живот на общностите, засегнати от проблеми с наркотиците. Що се отнася до пазара на наркотици, пазарът на незаконни наркотици в ЕС се оценява на *минимум* 30 милиарда евро годишно по цени на дребно и представлява основен източник на доход за организирани престъпни групи в ЕС¹. Важно е да отчетем значителната икономическа вреда, свързана с употребата на наркотици, и в по-общ план значителното непряко отрицателно въздействие, което оказва пазарът на наркотици заради връзките с по-общи престъпни дейности, затрудняването на законната икономика, насилието в общностите, щетите върху околната среда, а и заради това, че е съществен двигател на корупцията, която може да застраши доброто управление.

Всички налични данни² сочат, че като цяло в Европа както естествените, така и синтетичните наркотици са широко достъпни. Европейският пазар на наркотици във все по-голяма степен се характеризира с това, че гражданите имат достъп до широка гама от наркотици с висока чистота и висока ефикасност на действие, които в реално изражение обикновено са на същата цена или са по-евтини в сравнение с предходното десетилетие. Най-голяма част от свързаните с наркотиците вреди все още се дължи на употребата на хероин и други опиоиди. Балканският маршрут продължава да бъде ключов коридор за внасянето на хероин в ЕС, докато Западните Балкани, изглежда, се запазват като важен първоизточник на изветия растителен канабис. Кокаиновият пазар е вторият по големина пазар на незаконни наркотици в ЕС след този на канабис. Използването на контейнери за контрабандата на кокаин означава, че изземването на големи количества от този наркотик в пристанищата вече е обичайно, като изветият кокаин на пазара на едро в Европа е с висока чистота, често над 85 %. Северна Африка, изглежда, започва да се очертава като по-значима транзитна точка за въздушни и морски пратки на кокаин и канабис — смола, предназначени за европейския пазар и евентуално за други пазари.

Освен това в самия ЕС има значително производство на канабис и синтетични наркотици. По отношение на новите психоактивни вещества, макар да е налице забавяне в броя на случаите на първо засичане на такива вещества в Европа, те продължават да се изпращат основно от Китай и Индия, които се запазват като основен източник на прекурсори, използвани предимно за производството на незаконни синтетични наркотици в ЕС. Също така изглежда, че ЕС все повече се използва като транзитна зона за някои наркотици, например кокаин, предназначени

¹ Европейски център за мониторинг на наркотици и наркомании (ЕЦМНН) и Европол (2019 г.). Доклад за пазарите на наркотици в ЕС.

² Вж. бележка под линия 1.

за други пазари, а наркотици като синтетични опиоиди с висока ефикасност на действие все повече се търгуват онлайн и се доставят по пощата. На последно място, в съвременния взаимосвързан свят проблемът с наркотиците добива все по-глобален характер. Това накара международната общност да постигне съгласие за засилване на действията, укрепване на сътрудничеството и ускоряване на изпълнението на съвместните ангажименти за борба с глобалния проблем с наркотиците като част от Декларацията на министрите на Комисията на ООН за упойващите вещества от 2019 г.³

Организираните престъпни групи, от които повече от една трета са пряко ангажирани с пазарите на наркотици⁴, са много приспособими. По време на пандемията от COVID-19 движението на големи количества наркотици между държавите членки остана в голяма степен незасегнато въпреки ограниченията на движението⁵. Свързаните с COVID-19 ограничителни мерки обаче временно затрудниха глобалния пазар на наркотици, което доведе до известен недостиг и по-високи цени на някои наркотици⁶. Социалното дистанциране създаде затруднения и за разпространението в Европа, а нестабилната ситуация доведе до увеличаване на насилието сред доставчиците и дистрибуторите на средно равнище⁷. По отношение на свързаните със здравето аспекти на проблема с наркотиците търсенето на услуги за лечение за употреба на наркотици и на услуги за намаляване на вредите можеше да продължи да нараства, но осигуряването на непрекъснатост на грижите за лица, използващи наркотици, се оказва предизвикателство за някои държави членки поради недостига на персонал, прекъсване на услугите и затваряне⁸. Тъй като ситуацията се променя бързо, ще бъде важно да се набележат на ранен етап и да се разработят подходящи действия в отговор на евентуалното средносрочно и дългосрочно въздействие на настоящата пандемия върху услугите в областта на наркотиците, използването на наркотици и дейностите на пазара на наркотици.

Оценката на Стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2013—2020 г.⁹ и на двата последователни плана за действие към нея¹⁰ потвърди, че проблемът с наркотиците и свързаните с него предизвикателства трябва да продължат да бъдат решавани на национално и международно равнище и на равнището на ЕС. Сред посъществените констатации е тази, че сигурността и свързаните със здравето аспекти на пазарите на незаконните наркотици запазват централното си място при справянето с по-широките и хоризонталните елементи на проблема с

³ Комисия на ООН за упойващите вещества, Декларация на министрите за засилване на действия на национално, регионално и международно равнище за ускоряване на изпълнението на съвместните ангажименти за справяне с и противодействие на световния проблем с наркотиците.

⁴ Вж. бележка под линия 1.

⁵ ЕЦМНН и Европол, пазарите на наркотици в ЕС — въздействие на COVID-19, май 2020 г.

⁶ За повече информация вж. бележка под линия 5.

⁷ Вж. бележка под линия 5.

⁸ За повече информация вж. ЕЦМНН (март 2020 г.). Последници от COVID-19 за хората, които употребяват наркотици, и за доставчиците на свързани с наркотиците услуги.

⁹ ОВ С 402, 29.12.2012 г., стр. 1.

¹⁰ ОВ С 351, 30.11.2013 г., стр. 1 и ОВ С 215, 5.7.2017 г., стр. 21.

наркотиците¹¹. Ние трябва да стъпим на свършената в миналото работа в рамките на Стратегията на ЕС за борба с наркотиците и отражението ѝ в специализираните агенции на ЕС в областта на правосъдието и вътрешните работи, особено по отношение на координирането и сътрудничеството, активното изразяване на мнения и извършване на анализи, засиления диалог и сътрудничество на международната сцена и подобреното разбиране за всички аспекти на проблема с наркотиците и за въздействието на интервенциите. ЕС се нуждае от промяна на парадигмата на политиката относно наркотиците. Ето защо настоящата програма укрепва подхода на ЕС по отношение на наркотиците и предвижда смели действия, стимулиращи конкретна и амбициозна промяна. Тя засилва усилията във всички измерения на политиката относно наркотиците, особено по отношение на сигурността, където тя е по-стабилна и предвижда конкретни действия за справяне с предишни недостатъци.

Програмата на ЕС относно наркотиците беше разработена чрез консултативен процес с държавите членки и съответните заинтересовани страни. Тя се основава на средносрочната¹² и окончателната оценка на Стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2013—2020 г. и на двата последователни плана за действие към нея. Програмата подхожда към проблема с наркотиците, както е описан в основните доклади на ЕС относно наркотиците от 2019 г. (годишния европейски доклад относно наркотиците¹³ на Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании (ЕЦМНН) и доклада за пазарите на наркотици в ЕС¹⁴ на ЕЦМНН и Европол) и световния доклад относно наркотиците на Службата на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН)¹⁵. Тези доклади са източник на данните, посочени навсякъде в Програмата на ЕС относно наркотиците. В Програмата на ЕС относно наркотиците се взема предвид и европейското ръководство за здравни и социални мерки за борба с наркотиците¹⁶, където са разгледани техническите доказателства за това кои мерки представляват ефективен отговор на употребата на наркотици.

II. Цели и ръководни принципи на политиката на ЕС относно наркотиците

На фона на сериозна ситуация с трафика на наркотици и употребата на незаконни наркотици в Европа Програмата на ЕС относно наркотиците възприема основан на обективни данни, интегриран, балансиран и мултидисциплинарен подход към проблема с наркотиците на национално и международно равнище и на равнището на ЕС.

¹¹ За констатациите от тази оценка вж. Работен документ на службите на Комисията: Оценка на Стратегията на ЕС за борба с наркотиците за периода 2013—2020 г. и Плана за действие на ЕС относно наркотиците за периода 2017—2020 г., юли 2020 г., SWD(2020) 150.

¹² COM(2017) 195.

¹³ [http://www.emcdda.europa.eu/publications-database?f\[0\]=field_series_type:404](http://www.emcdda.europa.eu/publications-database?f[0]=field_series_type:404)

¹⁴ <http://www.emcdda.europa.eu/publications/joint-publications/eu-drug-markets-report-2019>

¹⁵ Служба на ООН по наркотиците и престъпността (СНПООН), World Drug Report 2020 (Световен доклад относно наркотиците за 2020 г.).

¹⁶ Здравни и социални мерки за борба с наркотиците: европейско ръководство, ЕЦМНН. http://www.emcdda.europa.eu/responses-guide_en

Целта на Програмата на ЕС относно наркотиците е да бъдат защитени гражданите чрез по-добре координирани мерки, които: i) ще имат съществено и измеримо въздействие върху проблемите на сигурността и здравето, произтичащи от употребата на наркотици и дейностите на пазара на наркотици; и ii) ще допринесат за справяне както с преките, така и с косвените последици, произтичащи от този проблем, включително връзките с насилието и други форми на тежка престъпност, свързаните здравни и обществени проблеми, вредите върху околната среда, като същевременно повишават обществената информираност и информираността относно политиката по тези въпроси.

Програмата на ЕС относно наркотиците се основава на следните ръководни принципи:

а. Основополагащите ценности на Европейския съюз и основните принципи на правото на ЕС: зачитане на човешкото достойнство, свободата, демокрацията, равенството, солидарността, върховенството на закона, сигурността и правата на човека.

б. Мултидисциплинарен подход: за изпълнение на Програмата на ЕС относно наркотиците всички партньори на национално равнище¹⁷, институциите, органите и агенциите на ЕС (по-специално ЕЦМНН и Европол, които продължават да играят централната роля)¹⁸, а също промишлеността и организациите на гражданското общество, трябва да продължат сътрудничеството си и да го подобряват.

в. Интегриране във външната дейност на ЕС: подходът и целите на Програмата на ЕС относно наркотиците следва да се осъществяват координирано и интегрирано с външната дейност на ЕС. Тъй като заплахите и предизвикателствата в областта на сигурността еволюират, вътрешната и външната сигурност стават все по-взаимосвързани. Ето защо защитата на гражданите на ЕС от предизвикателства, свързани с наркотиците, изисква съгласуваност и тясно сътрудничество, където е уместно, между целите на Програмата на ЕС относно наркотиците и външната дейност на ЕС. Външната дейност на ЕС в областта на борбата с наркотиците следва да се основава на взаимно допълващи се и взаимно засилващи се принципи на споделена отговорност, многостранност и координирани глобални ответни действия¹⁹.

¹⁷ Като правоприлагащите органи, митниците, включително митническите лаборатории, граничния контрол, съдебната власт, затворите и изправителните заведения, гражданската авиация и морските власти, пощенските служби, заинтересовани страни, участващи в изследвания и иновации, социални услуги и програми за лечение от наркотична зависимост, включително медицински специалисти, секторите, занимаващи се с обучение и превенция.

¹⁸ Други агенции и органи на ЕС, ангажирани по проблемите на наркотиците, са например: Европейската агенция за гранична и брегова охрана — Frontex, Центърът за морски анализи и операции — Наркотици (МАОС-N), Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие — Евроюст и Агенцията на Европейския съюз за обучение в областта на правоприлагането — CEPOL, Агенцията на Европейския съюз за основните права — FRA, Европейската агенция по лекарствата — ЕМА, Европейският център за профилактика и контрол върху заболяванията — ECDC.

¹⁹ ЕС също така потвърждава трайния си ангажимент към подхода, очертан в Заключителния документ от провелата се през 2016 г. специална сесия на Общото събрание на ООН, посветена на световния проблем с наркотиците <https://undocs.org/A/RES/S-30/1>.

г. Ръководени от научни съображения, основани на обективни данни ответни мерки и насърчаване на иновациите: необходими са усилия в научните изследвания за определяне на приоритетите, за постигане на ефекти на синергия и координация и за ефективно разпространение на резултатите. Следва да се активизират усилията за разработване, внедряване и използване на нови технологии за по-добър мониторинг, анализ и реакция на тенденциите и заплахите на незаконните пазари на наркотици и за повишаване на готовността за отговор на бързите промени.

Програмата на ЕС относно наркотиците осигурява политическата и стратегическата рамка за ефективно и всеобхватно справяне със свързаните с наркотици предизвикателства в областта на сигурността и общественото здраве чрез внедряването на всички подходящи инструменти на местно, национално, ЕС и международно равнище. Тя също така следва да позволи на ЕС да говори с един глас, когато насърчава основания на обективни данни, интегриран, балансиран и мултидисциплинарен подход на Програмата на ЕС относно наркотиците. Това е от особено значение, когато се търси засилване на диалога и сътрудничеството с трети държави, региони и международни организации, както и на многостранни форуми.

Програмата на ЕС относно наркотиците определя осем стратегически приоритета на политиката на ЕС за борба с наркотиците през следващите пет години, разделени в три основни направления. На първо място, Програмата на ЕС относно наркотиците включва цялостен набор от засилени мерки за сигурност, насочени към всички аспекти на незаконния трафик на наркотици – от организираните престъпни групи до управлението на външните граници и незаконното разпространение и производство в ЕС. На второ място, превенция и повишаване на осведомеността за неблагоприятните ефекти на наркотиците, включително връзката им с тежки престъпления и други форми на престъпност. На трето място, също толкова важно е справянето със свързаните с наркотиците вреди. Ние трябва да гарантираме, че онези, които се нуждаят от помощ, имат достъп до ефективна терапия и че функционира стабилна рамка за ограничаване на риска и вредите, която да намали отрицателните последици от употребата на наркотици както за хората, употребяващи наркотици, така и за техните семейства и общности. В рамките на новата Програма на ЕС относно наркотиците специално е отбелязана подкрепата за балансиран и всеобхватен подход за справяне с проблема с употребата на наркотици в затворническа среда; в област, която поради специфичния си контекст изисква стратегически, структуриран и координиран подход.

Програмата на ЕС относно наркотиците е придружена от План за действие относно наркотиците в **приложение 1**, който обхваща конкретни оперативни стъпки и дейности, имащи за цел да спомогнат за изпълнението на осемте стратегически приоритета.

III. Стратегически приоритети

А) ПОДОБРЕНА СИГУРНОСТ — РАЗБИВАНЕ НА ПАЗАРИТЕ НА НАРКОТИЦИ

1. Разбиване и обезвреждане на основните високорискови, свързани с наркотици, организирани престъпни групи, които действат в, произхождат

от или имат за цел държава — членка на ЕС, и предприемане на мерки спрямо връзките с други заплахи за сигурността

Пазарите на наркотици имат трансграничен характер, а идентифицираните организирани престъпни групи, свързани с наркотици, често се занимават с множество престъпни дейности. В ЕС повече от една трета от тези групи са пряко ангажирани на пазара на наркотици, а от тях приблизително две трети имат връзки с по-широки престъпни дейности, включително корупция²⁰ и изпиране на пари, които правят възможна дейността им. Освен това трафикът на незаконни наркотици има връзки с други видове тежки престъпления например трафик на хора²¹, контрабанда на мигранти и трафик на оръжия, както и търговия с фалшифицирани, с подправен етикет, неотговарящи на изискванията за качество и неразрешени лекарства. Възможни връзки с финансиране на терористи/тероризъм са установени в ограничен брой случаи.

Ето защо операциите в голям мащаб по отношение на количеството наркотици или печалбите, както и онези, които са в по-малък мащаб, но са особено вредни поради ефикасността на действие на наркотиците, с които работят, например синтетични опиоиди, следва да бъдат приоритетна цел на равнището на ЕС. На това следва да се даде приоритет в единодействие с цикъла на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност (EMPACT)²², която идентифицира, определя приоритетите и противодействия на заплахите с основан на стоките подход. Освен това както целите от най-високо равнище, така и установените цели на средно равнище, които са важни за поддържане на непрекъснатостта на операциите на организираните престъпни групи, следва да бъдат приоритет, за да се разбие тяхната командна структура. Всички участници във веригата, които имат достатъчно опит, за да осигурят непрекъснатост на престъпните операции, трябва да бъдат преследвани.

На второ място, трябва да се постави акцент върху проследяването, обезпечаването и конфискуването на огромните престъпни печалби от трафика на наркотици и свързаните с него нарушения, за да се отнеме способността на организираните престъпни групи да участват в бъдещи престъпления и да проникнат в законната икономика. За ефективна борба с трафика на наркотици трябва да гарантираме, че нелегалните печалби не се връщат отново във веригата на доставки на наркотици и не създават възможност за престъпни действия като корупция и насилие или други форми на тежка и организирана престъпност, като трафик на хора или дори тероризъм. Освен това следва да се разгледат и мерки за ограничаване на престъпната употреба на инструменти, които способстват за търговията с

²⁰ Корупцията в рамките на дейностите, свързани с наркотици, има двойно значение. Организираните престъпни групи използват корупцията като средство за улесняване на контрабандата на наркотици, а огромните приходи, получени от незаконни наркотици, подхранват цялостния корупционен капацитет на организираните групи в законната икономика.

²¹ Наркотиците и трафикът на хора могат да бъдат взаимосвързани по три общи, понякога припокриващи се начина: когато трафикът на наркотици и на хора се осъществява от едни и същи организирани престъпни групи; когато жертвите на трафика на хора са принудени да играят роля в търговията с наркотици; когато наркотиците играят роля в процеса на трафик на хора, улеснявайки и поддържайки експлоатацията на уязвими лица. Вж. COM(2018) 777. Изпълнение на плана за действие на Евроюст срещу трафика на хора за периода 2012—2016 г., Окончателен доклад за оценка, Евроюст, 2017 г.

²² <https://www.europol.europa.eu/empact>.

наркотици, като например оборудване за лаборатории за наркотици за целите на производството на наркотици, огнестрелни оръжия, фалшифицирани документи и технологии за криптиране. На последно място, иззетите и конфискувани средства и постъпленията от престъпления, свързани с наркотици, биха могли да се използват в подкрепа на мерките за намаляване на предлагането и търсенето на наркотици.

Трето, следва да бъде подобро съществуващото взаимодействие и да се търси структурирано сътрудничество с държавите и регионите на произход и на транзит на наркотиците и съответните регионални организации, включително чрез допълнителни програми за целева подкрепа и сътрудничество, които систематично включват съответните агенции на ЕС, особено Европол и ЕЦМНН, по отношение на предотвратяването на престъпления, свързани с наркотиците, и сътрудничеството в областта на правоприлагането, както и чрез предприемане на мерки спрямо връзките с други форми на организирана престъпност. Важно е Европол и ЕЦМНН да бъдат подсилени със съответните ресурси, необходими, за да могат да подкрепят свързаните с наркотици оперативни действия на държавите членки. В този контекст ще бъде необходимо и оперативните действия по ЕМРАСТ да бъдат засилени. Мерките по този приоритет не само ще насърчават и подкрепят международното сътрудничество в областта на правоприлагането и центровете за наблюдение в областта на наркотиците, но и непрестанно ще се стремят към преодоляване на първопричините и основните двигатели на организираната престъпност и към подобряване на устойчивостта на местните общности.

Приоритетни области, на които да се акцентира:
1.1. Насочване към високорискови организирани престъпни групи, действащи в целия ЕС и на трансграничните пазари на наркотици, и разбиване на престъпните бизнес модели, особено тези, които способстват за взаимодействието между различни организирани престъпни групи.
1.2. Приходи и средства на организирани престъпни групи, участващи в пазарите на наркотици, и повторно използване на конфискувани активи за социални цели.
1.3. Международно сътрудничество с трети държави или региони и участие на съответните агенции на ЕС.

2. Увеличаване на разкриването на незаконния трафик на наркотици и прекурсори на наркотици на едро във входните и изходните пунктове на ЕС

Необходимо е пазарите на наркотици в ЕС да се разглеждат както от глобална, така и от регионална гледна точка.²³ Съществуват специфични предизвикателства, свързани с различните региони, които превръщат определени морски, сухопътни или въздушни входно-изходни пунктове на ЕС в основен приоритет по отношение

²³ Развитието в производството на наркотици в Латинска Америка и Афганистан има ясно въздействие върху пазара на наркотици в ЕС. Китай (и в по-малка степен — Индия) е важен като държава източник на прекурсори на наркотични вещества и на нови психоактивни вещества. В някои съседни държави като Мароко, Турция и Западните Балкани има организирани престъпни групи, които са тясно свързани с етнически базирани групи, пребиваващи в ЕС, което променя динамиката на предлагането на наркотици. Африка е важна поради нарастващата си роля като зона на трафик и транзит. Вж. бележка под линия 1.

на незаконния трафик на едро на наркотици и прекурсори, включително нови и неконтролирани или ненаблюдавани прекурсорни вещества. Специално внимание трябва да се обърне на „дизайнерските прекурсори“²⁴, тъй като тези химически вещества в момента се използват предимно в производство на незаконни синтетични наркотици в ЕС и поставят особени предизвикателства пред правоприлагащите органи. Входно-изходните пунктове (центрове), използвани за трафик на наркотици в контейнери или товари, могат да нарушат търговията на ЕС, да подхранят корупцията и да подкопаят доброто управление. Освен това външните граници на ЕС (морски, сухопътни и въздушни) имат присъщи уязвимости, които могат да бъдат използвани в контекста на търговията с наркотици. По-специално стратегически важните морски и авиационни области, заобикалящи границите на ЕС, трябва да се наблюдават за злоупотреби от трафиканти на наркотици. Над 70 % от външните граници на ЕС са морски.

Следователно основните известни пристанища, летища и сухопътни входни и изходни пунктове в ЕС, използвани като центрове за трафик на едро на наркотици, следва да бъдат включени във високоприоритетен списък с действия, насочени срещу трафика на наркотици. Мерките следва да включват усъвършенстван митнически анализ на риска на контейнери и товари, профилиране, споделяне на разузнавателна информация и ефективно сътрудничество в рамките на и между съответните агенции на ЕС и правоприлагащите органи, митническия и граничния контрол на държавите членки и съответните агенции на държавите партньори. Подобреният обмен на информация и по-тясното сътрудничество между митническите и полицейските органи са определени като имащи критично значение в борбата срещу контрабандата на наркотици. Трябва също така да се обърне внимание на по-нататъшното изготвяне и разширяване на антикорупционни мерки във връзка с тези центрове и на установяването на евентуални ефекти на изместването, произтичащи от ефективни интервенции.

На второ място, важно е да се наблюдават морските, сухопътните и въздушните граници за незаконно преминаване в контекста на търговията с наркотици. В тази връзка следва да се засилят дейностите по ситуационна осведоменост за всички външни граници на ЕС, включително в рамките на Frontex в сътрудничество с държавите членки. Следва да се даде приоритет на въздушните и морските граници поради присъщата им уязвимост, ограничения мониторинг и стратегическото значение на пространството на въздухоплаване с общо предназначение²⁵, както и на Атлантическия океан и Средиземно море. По време на пандемията от COVID-19 морското корабоплаване продължи относително безпрепятствено и възможностите за трафик останаха на разположение на организирани престъпни групи, участващи в транспортирането на наркотици на едро в Европа²⁶. Дейности като тези, извършвани от Центъра за морски анализи и операции — Наркотици (МАОС-

²⁴ Дизайнерските прекурсори са близки химически роднини на даден прекурсор на наркотични вещества, включен в ограничителен списък, които са направени с цел заобикаляне на контрола от властите.

²⁵ Авиацията включва редовния въздушен транспорт, включително пътническите и товарните полети по редовни маршрути, и въздухоплаването с общо предназначение, което включва всички други търговски и частни граждански полети.

²⁶ Вж. бележка под линия 5.

N), следва да бъдат засилени и разширени, например следене на представляващи интерес кораби и самолети, превозващи незаконни наркотици в открито море и във въздушното пространство около морски граници и въздушно пространство на ЕС, за които е известно, че се нарушават, с цел прехващането им преди или когато достигнат до първия си входен пункт в ЕС. В този контекст общото авиационно пространство също представлява риск за сигурността на ЕС и все по-често се нарушава от трафиканти на наркотици, като същевременно остава недостатъчно наблюдавано. Международното сътрудничество в областта на морския и въздушния трафик ще продължи да бъде от ключово значение за подобряване на способността на държавите членки и агенциите на ЕС, отговорни за граничната сигурност, за събиране на разузнавателна информация и действия в реално време.

Приоритетни области, на които да се акцентира:

2.1. Контрабанда на наркотици към и от ЕС чрез използване на установени търговски канали (законни канали).
--

2.2. Незаконно или недекларирано преминаване на границите на ЕС.
--

3. Засилване на ефективното наблюдение на логистичните и цифровите канали, използвани за разпространение на наркотици със среден и малък обем, и увеличаване на изземането на незаконни вещества, чиято контрабанда се осъществява чрез тези канали в тясно сътрудничество с частния сектор

Пазарът на наркотици все повече се възползва от цифровите технологии. И видимата мрежа, и уебсайтовете за анонимна продажба, а също и социалните мрежи и приложенията за мобилни комуникации се използват за онлайн продажби на наркотици. Използването на тези технологии улесни в значителна степен разпространението на наркотици, нови психоактивни вещества, прекурсори и оборудване, необходимо за производството на наркотици, и създаде нови предизвикателства пред правоприлагащите органи и общественото здравеопазване. Трафикът на наркотици посредством пощенски и експресни куриерски услуги засяга всички държави членки, като в редица държави се забелязва значително увеличение на писмата и колетите, съдържащи наркотици²⁷. Конкретното маршрутизиране на пощенските пратки може да варира в широки граници, включително директни маршрути от източника до местоназначението или през транзитни центрове в ЕС и места извън ЕС. Произходът на тези пощенски пратки може да е от ЕС или отвъд външните граници на ЕС.

Затова е налице нужда от подобрен и координиран контрол и анализ на заплахите, породени от достъпността на наркотиците чрез платформите на социалните мрежи, приложенията, уебсайтовете за интернет търговия/уебсайтовете за анонимна продажба²⁸, както и от използването на онлайн плащания (включително с криптовалуты) и криптирана цифрова комуникация. В този контекст следва да се засили сътрудничеството с частния сектор.

²⁷ За повече информация вж. бележка под линия 1.

²⁸ Например според приблизителни оценки около две трети от офертите в уебсайтовете за анонимна продажба са свързани с наркотици, а останалата част са свързани с редица други незаконни стоки и услуги. За повече информация относно пазарите на наркотици, използващи цифрови технологии, вж. бележка под линия 1.

Второ, необходим е по-строг контрол на пратки, съдържащи незаконни вещества, в тясно сътрудничество с доставчиците на пощенски и експресни куриерски услуги. Може да бъде проучена ролята на новите технологии и на изкуствения интелект за подобряването на контрола и процедурите, включително за извършването на оценка на риска на пощенските пратки²⁹, с възможност за цялостно прилагане на съвременни електронни данни за всички пратки, които идват от ключови държави на произход (международни и в ЕС).

Трето, трансграничните железопътни транспортни връзки и речни канали и пространството за въздухоплаване с общо предназначение могат да се използват като възможни канали за трафик на наркотици и понастоящем са недостатъчно наблюдавани от правоприлагащите органи. Необходима е по-голяма информираност за засилване на мониторинга и на целевите, основани на риска разследвания на по-малки морски и речни пристанища, малки/местни летища и железопътни гари.

Приоритетни области, на които да се акцентира:
3.1. Пазари на наркотици, използващи цифрови технологии.
3.2. Пощенски и експресните куриерски услуги.
3.3. Железопътни трасета и речни канали, преминаващи през ЕС, и пространство на въздухоплаване с общо предназначение.

4. Разрушаване на съоръжения за производството и преработката на наркотици, предотвратяване на отклоняването и трафика на прекурсори за производството на незаконни наркотици и изкореняване на незаконните насаждения

Производството на наркотици води до рискове за здравето и безопасността, както и до екологични щети. Предотвратяването на производството на наркотици в Европа и в държавите партньори ще допринесе значително за намаляване на предлагането и достъпността на наркотици на вътрешния пазар на ЕС и за износ. Ролята на ЕС като значима зона за производство на синтетични наркотични вещества и канабис също води до екологични щети заради изхвърлянето на химически отпадъци и създава рискове както за участниците в производството, така и за общностите, където е разположено то. Тонове химически отпадъци, образувани по време на производството на синтетични наркотични вещества, ежегодно се изхвърлят на незаконни сметища. Изчислено е например, че при производството на 1 кг амфетамин се образуват между 20 и 30 кг отпадъци³⁰. При производството на някои прекурсори от алтернативни химически вещества също се образува значително количество отпадъци – дори преди да се е осъществил процесът на производство на синтетични наркотици.

²⁹ Пощенска пратка: адресирана пратка в окончателната форма, в която тя следва да бъде пренесена от доставчика на пощенски услуги. Освен кореспонденция тези пратки включват още например книги, каталози, вестници, периодични издания и пощенски колети, съдържащи стоки със или без търговска стойност.

³⁰ Вж. бележка под линия 1, стр. 162-3.

Въз основа на това са необходими допълнителни усилия на правоприлагащите органи за откриване и премахване на лаборатории за незаконни синтетични наркотици, както и за спиране на износа на наркотици, произведени в ЕС. Що се отнася до щетите върху околната среда, от изключителна важност е да се обърне внимание на въздействието върху околната среда, опасностите за здравето и разходите, свързани с химическите отпадъци, образувани при производството на синтетични наркотици, както се отбелязва и в ЕМРАСТ. Степента на цялостното увреждане на околната среда се отчита като висока, но са необходими допълнителни инвестиции в контрола и изследванията, за да се разберат по-добре нарастващите предизвикателства в тази област³¹. И накрая, проблемите, свързани с отклоняването на прекурсори за наркотици и разработването на дизайнерски прекурсори, трябва да бъдат разгледани на европейско равнище.

Второ, все по-голям брой места за отглеждане на канабис се откриват и разрушават в ЕС или в близко съседство с него³². Мерките от страна на правоприлагащите органи за по-добро справяне с отглеждането на незаконни наркотици следва да бъдат подобрени. Освен това на отглеждането на незаконни наркотици в трети държави с евентуални последици за ЕС, и по-специално опиумни макове за производството на хероин и растения кока за производството на кокаин, също следва да обърне внимание посредством по-нататъшен ангажимент за алтернативни мерки за развитие: отстраняване на първопричините за незаконните наркоикономики чрез интегриран подход, съчетаващ усилия за развитие на селските райони, борба с бедността, социално-икономическо развитие, насърчаване на достъпа до земя и права на земевладение, опазване на околната среда и изменение на климата, насърчаване на върховенството на закона, сигурността и доброто управление, в пълно съответствие с международните задължения за правата на човека, както и ангажимент за равенство между половете. Необходимо е да бъдат наблюдавани и потенциалните нови заплахи като например производството на метамфетамин на базата на извличането на ефедрин и псевдоефедрин от растения, отглеждани в региони, където традиционно се произвежда опиум, и въвеждането на нови, модифицирани или по-силни варианти на утвърдените наркотици на растителна основа като канабис и кока и да се оценяват техните възможни последици за ЕС.

Приоритетни области, на които да се акцентира:

4.1. Производство на синтетични наркотици и щети върху околната среда.
--

4.2. Отглеждане в ЕС и извън него.

Б) ПРЕВЕНЦИЯ И ПОВИШАВАНЕ НА ОСВЕДОМЕНОСТТА

5. Предотвратяване на вземането на наркотици, подобряване на предотвратяването на престъпления и повишаване на осведомеността

³¹ В съответствие с Директива 2008/99/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно защитата на околната среда чрез наказателно право.

³² За повече информация вж. бележка под линия 1.

относно неблагоприятните ефекти на наркотиците върху гражданите и общностите

Търсенето на наркотици нараства. Незаконният характер на пазара на наркотици означава, че лицата, употребяващи наркотици, могат да бъдат изложени на широк спектър от вреди, които могат да засегнат и техните семейства и общности. Поради това всеобхватните програми за превенция и повишаване на осведомеността са от решаващо значение. Вече съществуват много програми, посветени на ранното откриване и ранната интервенция, на насърчаването на здравословен начин на живот и на превенцията, включително програми, финансирани от различни фондове на ЕС³³. При все това са необходими по-нататъшни стратегии за превенция, които изграждат устойчивост сред цялото население и същевременно са насочени към най-уязвимите. Въпреки вече съществуващите програми, в някои области такива стратегии липсват или включват мерки, за чиято ефективност няма солидни обективни доказателства. Насилието, произтичащо от търговията с наркотици, включително убийства, допринася за чувството на несигурност в рамките на общностите, какъвто ефект има и функционирането на открити пазари на наркотици. От данните за убийства, свързани с наркотици, може да се предположи, че това е значимо явление в няколко страни в ЕС³⁴. Поради променящия се бизнес модел, използван от организирани престъпни групи, понастоящем нараства заплахата от това, че европейският пазар на наркотици се превръща в двигател за увеличаване на насилието в нашите общности и за корупционни практики в ЕС. Ограничителните мерки, свързани с COVID-19, биха могли да засилят тази тенденция със засиленото съперничество между свързани с наркотиците банди.

Съответно на основаните на доказателства мерки за предотвратяване и за подкрепа на групи, изложени на риск от изпробване на наркотици и от развиване на модел на употреба на наркотици, следва да се даде приоритет въз основа на научното разбиране за това кои лица са най-застрашени и кои подходи са доказано ефективни. Важна целева група за превантивните дейности ще бъдат училищата и младите хора. Необходимо е обаче да се обърне специално внимание и на групите, които са идентифицирани като особено уязвими, включително децата и младите хора, живеещи в семейства, в които родителите имат история на разстройства, свързани със злоупотребата с вещества, лицата с психични разстройства, лицата, засегнати от различни форми на синдром на хронична болка/умора, бездомните, мигрантите и непридружените ненавършили пълнолетие лица, както и младите хора в системата на наказателното правосъдие. На нуждите на жените, които са уязвими към проблеми с наркотиците, също трябва да се обърне внимание.

Второ, важно е да се признае отражението на престъпността, свързана с наркотиците, и да се противодейства на заплахите от тези престъпления, като насилие, сплашване и корупция, и на свързания с тях отрицателен ефект върху законната икономика. Необходима е и борба с експлоатацията на уязвими групи и

³³ За подробен преглед на свързаните с наркотиците програми за интервенция вж. базата данни на ЕЦМНН за свързани с наркотиците програми за интервенция, включително мерки за превенция, която е част от Портала за най-добри практики, <https://www.emcdda.europa.eu/best-practice/evidence-summaries>.

³⁴ За повече информация вж. бележка под линия 1.

на лица с проблеми с наркотиците от организирани престъпни групи. Предотвратяването на тези заплахи и борбата с тях са важно предизвикателство, което изисква съгласувани действия на равнището на ЕС и в редица сектори.

Трето, целенасоченото повишаване на осведомеността, включително популяризирането на здравословния начин на живот сред младите хора, децата и уязвимите групи, е важно за повишаването на устойчивостта на населението към проблеми с наркотиците. Целите за повишаване на осведомеността могат да включват увеличаване на общото образование, свързано с отражението на наркотиците и зависимостта като цяло. Стигматизацията, свързана с употребата на наркотици, също би могла да бъде разгледана, особено защото тази стигма може да окаже пагубно влияние върху психическото и физическото здраве на употребяващите наркотици и да бъде бариера пред търсенето на лечение. Ефективното повишаване на осведомеността, свързана с наркотиците, следва да е съобразено с интересите на децата, така че те по-добре да разбират опасностите и дългосрочните последици от злоупотребата с вещества, да използва пълноценно новите и иновативни цифрови комуникационни канали, да съответства на местния социален контекст и на нуждите на целевите групи от населението и да се основава на научни доказателства и оценки.

Приоритетни области, на които да се акцентира:
5.1. Превантивни мерки за намаляване на съприкосновението с наркотици и подобряване на защитата и устойчивостта на онези групи, които са най-уязвими от развитието на дългосрочни проблеми/зависимост.
5.2. Превенция на престъпността, свързана с наркотиците, със специален акцент върху необходимостта от предотвратяване на насилието и ограничаване на корупцията.
5.3. Увеличаване на устойчивостта и намаляване на стигмата.

В) СПРАВЯНЕ СЪС СВЪРЗАНИТЕ С НАРКОТИЦИТЕ ВРЕДИ

6. Подобен достъп до възможности за лечение, които отговарят на спектъра от здравни и рехабилитационни нужди на хората, които изпитват вредите от употребата на вещества

Проблемната употреба на вещества е хронично и често повтарящо се състояние, което може да причини значителна вреда не само на засегнатото лице, но и на семейството му и на по-широката общност. Сред лицата, които употребяват наркотици, е често срещана употребата на няколко вида наркотици, което може както да увеличи рисковете за здравето, така и да усложни осъществяването на ефективни интервенции. Сред онези, при които употребата на наркотици е напреднала до зависимост, проблемите с психичното здраве и физическите съпътстващи заболявания са често срещани и много от тях ще имат проблеми с поддържането на редовна заетост или осигуряването на жилище. В много страни обаче достъпът до лечение при употреба на наркотици все още е твърде ограничен

и съществуват бариери, които възпрепятстват предприемането на лечение.³⁵ Важно е също така да се отчете, че лечението при употребата на наркотици трябва да работи съвместно с други служби за здравно и социално подпомагане. Изискват се цялостни и интегрирани услуги, които признават употребата на вещества като проблем на здравеопазването и които използват и информация от редица други служби за здравно и социално подпомагане като например занимаващите се с нуждите в областта на жилищното настаняване, заетостта или образованието. Това ще бъде все по-важно поради социалното и икономическото въздействие на пандемията от COVID-19.

Поради тези причини е необходимо да се преодолеят бариерите пред достъпа до лечение, като се гарантира, че здравните грижи и социалните услуги са както достатъчно достъпни, така и подходящи за нуждите на техните групи клиенти. Бариерите пред достъпа следва да бъдат намалени по отношение на ключовите характеристики на целевата група като демографски фактори (напр. възраст, пол, образование, културен произход), ситуационни фактори (напр. бедност, семейни причини, социален кръг, миграция) и лични фактори (напр. физическо и умствено здраве, психологическо благосъстояние). Следва да се разгледат и възможности за консултации и лечение, насочени към специфичните нужди на децата.

Второ, необходимо е да се вземат мерки за по-добро идентифициране и справяне с бариерите, пред които са изправени жените³⁶ при започване и поддържане на ползването на услуги за лечение и рехабилитация. Те включват домашно насилие, травма, стигма, проблеми с физическото и психическото здраве и проблеми при бременността и грижите за децата, които могат да бъдат утежнени от горните демографски, ситуационни и лични фактори. Ефективното предоставяне на услуги трябва да е чувствително към специфичните нужди и житейския опит на жените с проблеми с наркотиците, да отчита, че начините на употреба на наркотици и проблемите могат да се различават от тези при мъжете, включително евентуална по-голяма честота на проблеми, свързани с употребата на лекарства, отпускани по лекарско предписание. Необходима е и преценка на варианти за услуги, предназначени само за жени, или други форми на специализирана помощ, например близки работни партньорства с доставчици на здравно обслужване и служби, работещи с уязвими жени или жертви на домашно насилие.

Трето, следва да се отчете многообразието, което е очевидно сред употребяващите наркотици, и да се предприемат стъпки при предоставянето на услуги, които могат да отговорят на това многообразие и да отразяват нуждите на различни групи във връзка с проблемната употреба на наркотици. Конкретните групи с по-комплексни потребности включват: застаряващия сегмент на населението, които дългосрочно употребяват вещества, хора със съпътстващи проблеми в областта на психичното здраве и употреба на психоактивни вещества, бездомни хора и уязвими жени. Ефективната ангажираност с тези групи изисква модели на грижи, които отчитат

³⁵ Това се признава в международен план чрез засилване на превенцията и лечението при злоупотреба с вещества, включени като цел (3.5) в Целите на ООН за устойчиво развитие.

³⁶ В съответствие със Съобщението на Комисията COM(2020) 152 от 5 март 2020 г., Съюз на равенство: Стратегия за равенство между половете за периода 2020—2025 г.

необходимостта от партньорства между различните служби, предоставящи здравни и социални грижи, и групите на пациенти/лица, полагащи грижи.

Приоритетни области, на които да се акцентира:

6.1. Достъп до и покриване на терапевтичните и рехабилитационните услуги въз основа на индивидуалните нужди.
--

6.2. Лечение, насочено към специфичните нужди на жените.
--

6.3. Модели на грижи, които са подходящи за групи с по-комплексни потребности.
--

7. Повишаване на ефикасността на интервенциите за намаляване на риска и вредите за опазване здравето на лицата, употребяващи наркотици, и на обществеността

Защитата на лицата, които употребяват наркотици, и обществото от вредите, свързани с употребата на наркотици, изисква рамка за намеса в различни области на потенциални вреди и рискове, които могат да помогнат за постигане на по-добри здравни и социални резултати във времето. Важните потенциални цели за интервенции в тази област включват мерки за намаляване на риска от ХИВ/СПИН или вирусни хепатитни инфекции сред лицата, които си инжектират наркотици, превенция на свръхдозите и подходи, които насърчават лицата, употребяващи наркотици, да приемат по-нискорисково поведение и да се грижат за здравето и безопасността си. Дългосрочните ефекти от употребата на наркотици върху младите, все още развиващи се мозъци като подрастващите, също са важен проблем. Мерките за ограничаване на риска от пътни инциденти сред лицата, които шофират под въздействието на наркотици или под въздействието на комбинация от наркотици и алкохол, следва да бъдат засилени. Рамката за намаляване на вредите следва да даде приоритет на предлагането на алтернативи на принудителните мерки, които могат да помогнат за намаляване на равнищата на употреба на вещества, и могат да намалят повторните нарушения и да облекчат финансовата и административната тежест и социалните разходи.

В отговор на това е необходимо инициативите за намаляване на вредите да бъдат разширени. Програмите за осигуряване на игли и спринцовки, заместителна терапия за хората със зависимост от опиоидни вещества, помещения за употреба и други иновативни мерки за намаляване на вредата с обективни доказателства за ефективност и достъпни тестове за вируса на хепатит С (HCV) могат да бъдат ефективни интервенции, които предотвратяват инфекции, предавани по кръвен път, сред лицата, които си инжектират наркотици. Това са ключови интервенции, насочени към прекратяване на епидемията от ХИВ/СПИН и елиминиране на вирусния хепатит като заплаха за общественото здраве сред лицата, които си инжектират наркотици, тъй като те предотвратяват новите инфекции, а също така дават възможност да се достигне до високорисковите групи за изследване и насочването им към лечение.

На второ място, злоупотребата с предписани контролирани лекарствени средства може да засегне хора от всички слоеве на обществото, от различни среди и общности. Отклоняването на заместващи лекарства за лечение на опиоидна зависимост от тяхната предвидена употреба за лечение на употребата на наркотици

към немедицинска употреба и продажба на пазари на незаконни наркотици буди особено безпокойство. Съществуват и опасения относно възможността за злоупотреба с други лекарства, особено тези, използвани за облекчаване на болката. Притеснително е също, че лекарствените вещества понякога са незаконно произведени или получени от онлайн източници извън ЕС. Употребата на отклонени вещества е свързвана със смъртоносно и несмъртоносно предозиране и с повишена честота на възникване на зависимост, често опиоидна зависимост. В същото време обаче е важно подходите в тази област да гарантират, че лекарствата и другите контролирани вещества са на разположение за подходящи терапевтични и научни цели.

Трето, сътрудничеството с трети държави, региони и съответните регионални организации също следва да е насочено към свързаните със здравето аспекти на употребата на наркотици, по-специално с въздействието на интервенциите за намаляване на търсенето и предлагането върху употребяващите наркотици и върху обществото. Лечението, намаляването на вредите и алтернативите на принудителните санкции следва да бъдат постоянни точки в дневния ред на специализираните диалози относно наркотиците с трети държави или региони, където такива мерки все още не са въведени.

Четвърто, шофирането под въздействието на наркотици е проблем за безопасността по пътищата, тъй като се нарушава способността за шофиране и се увеличава рискът от катастрофи. Необходими са по-нататъшни усилия, за да се подобри тестването на шофьори, намиращи се под въздействието на наркотици. Освен това се изисква повишаване на осведомеността, за да се подчертаят рисковете от шофиране под влиянието на наркотици. Тази област изисква допълнителна научноизследователска и развойна дейност за идентифициране и оценка на ефективни политики и оперативни действия, включително разработването на методи за извършване на тестове и по-евтини инструменти за откриване на наркотици.

Пето, макар всички държави членки да използват поне една мярка, считана за алтернатива на принудителните санкции³⁷, необходимо е да се засилят усилията и да се разшири прилагането на ефективни алтернативи на принудителните санкции за употребяващи наркотици правонарушители. В тази област са необходими по-подробни и задълбочени данни.

Шесто, предозирането и други форми на предотвратима смъртност, свързана с употребата на наркотици, е най-тежката вреда от употребата на наркотици³⁸. Ефективната намеса за намаляване на случаите на приемане на свръхдоза

³⁷ Като алтернативи на принудителните мерки се определят мерки, които съдържат някакъв поправителен елемент или са неинтервенционни (например решение да не се повдигне обвинение или наказателно преследване), както и такива, използвани вместо затвор или друго наказание (например условна присъда с лечение за употреба на наркотици). Вж. заключенията на Съвета от март 2018 г. относно алтернативите на принудителните санкции, документ 6931/18.

³⁸ През 2017 г. в ЕС е имало поне 8238 смъртни случая в резултат на прием на свръхдоза, включваща един или повече незаконни наркотика. Вж. ЕЦМНН (2019 г.). Европейски доклад относно наркотиците, стр. 79.

наркотици е явен пропуск в сегашните ответни мерки, като броят на фаталните случаи на приемане на свръхдоза наркотици остава висок в много страни, а в някои дори се увеличава. Въпреки някои потенциално важни постижения в последно време например по-широкото използване на опиоидни антагонисти като налоксон осигуряването на неговата наличност и насърчаването на подходящата му употреба при реакция на или намеса при предозиране с наркотици остава наложително. Освен това съществуват трудности с изчерпателността на данните за броя на смъртните случаи, причинени от свръхдоза, в целия ЕС поради причини, които включват системно несъобщаване на всички случаи, липса на токсикологичен капацитет и процеси на регистрация, които водят до забавяне на отчитането.

Приоритетни области, на които да се акцентира:

7.1. Инфекциозни болести, свързани с наркотиците.

7.2. Злоупотреба с лекарствени средства и достъп до контролирани вещества, предвидени изключително за медицински и научни цели, и възможното им отклоняване.
--

7.3. Международно сътрудничество с цел защита на здравето на употребяващите наркотици.
--

7.4. Шофиране под влиянието на наркотици.

7.5. Алтернативи на принудителните санкции.

7.6. Смъртни случаи поради свръхдоза и свързани с наркотици.
--

8. Разработване на балансиран и всеобхватен подход към употребата на наркотици в затворите (намаляване на търсенето и ограничаване на предлагането)

Употребяващите наркотици представляват голяма част от общия брой обитатели на затворите. Мнозинството затворници са употребявали незаконни наркотици в определен момент от живота си, а много от тях имат хронични и проблемни модели на употреба на наркотици. Въпреки че някои хора спират или намаляват употребата на наркотици, когато биват изпратени в затвора, други започват употребата на наркотици или имат по-вредно поведение, докато са лишени от свобода. В допълнение към високите нива на проблемите с наркотиците затворниците са и в по-лошо здравословно състояние спрямо общото население, с по-висока честота на инфекциите, пренасяни по кръвен път, и с висок процент на психичните заболявания. При употребяващите опиоидни вещества рискът от смърт в резултат на свръхдоза значително се увеличава в периода след освобождаването от затвора поради високия процент на рецидиви и по-ниската поносимост към опиоидните вещества. Разнообразните канали, които доставят наркотици в затворите, и лицата, участващи в поддържането на тези канали, следва да бъдат идентифицирани и спрени.

Ето защо е необходимо да се осигури непрекъснатост на лечението, рехабилитацията и възстановяването на употребяващите наркотици правонарушители в затвора и след излизането им от него, както и да се подпомогне

социалната им реинтеграция. Разработването на модел на непрекъснатост на грижите, подходящ за всяка държава членка и за всяка затворническа среда и пробационна служба, би могло да бъде от съществено значение, за да се даде възможност на лишените от свобода да имат достъп до необходимата подкрепа за постигане на личните им цели за възстановяване, докато са в затвора, за намаляване на рисковете и за насърчаване на продължаването на участието в лечението и услугите за рехабилитация след изтърпяването на присъдата.

На второ място, разбиването на каналите, които доставят наркотици (и други незаконни предмети) в затворите, и идентифицирането на лицата, участващи в тези канали, следва да бъдат приоритет. В този контекст работата с правоприлагащите органи, споделянето на информация, справянето с корупцията, използването на разузнавателна информация и изследванията за наркотици могат да бъдат основа за ефективна намеса.

Приоритетни области, на които да се акцентира:
8.1. Непрекъснатост на грижите в затворите и пробационните служби.
8.2. Ограничаване на предлагането на наркотици в затворите.

IV. Управление, изпълнение и контрол на Програмата на ЕС относно наркотиците

Програмата на ЕС относно наркотиците е придружена от План за действие относно наркотиците, обхващащ същия период, с цел превръщане на стратегическите приоритети на тази програма в конкретни оперативни стъпки и дейности. Планът за действие относно наркотиците обединява както вътрешни, така и външни аспекти, необходими за изпълнението на целите на Програмата на ЕС относно наркотиците. С оглед подобряване на сигурността и здравето в контекста на проблема с наркотиците, действията, предвидени в Плана за действие относно наркотиците, следва да допринесат и за изпълнението на стратегията за Съюза на сигурност и приложимите цели на Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие.

Фигура 1 показва основните участници в политиката за борба с наркотиците, които създават и допринасят за определянето на приоритетите на политиката в Програмата на ЕС относно наркотиците; изпълнение: тактически и оперативни действия — относно изпълнението на действията, на които е даден приоритет в Плана за действие относно наркотиците; контрол — подкрепя изготвянето на равностойка за постигнатия напредък; и координация на изпълнението.

Изисква се по-тясна координация в рамките на и между институциите на ЕС, органите и съответните агенции на ЕС, държавите членки и гражданското общество. Освен това, за да се следват подходът и целите на Програмата на ЕС относно наркотиците, е необходимо засилено международно сътрудничество между ЕС, трети държави и региони и международни организации и органи, както и на многостранно равнище³⁹. Европейската служба за външна дейност (ЕСВД)

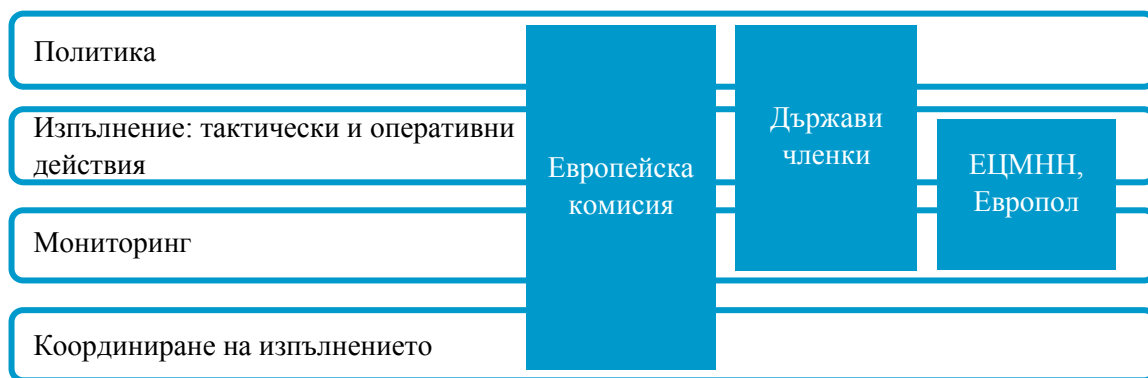
³⁹ Възлагането на държавите членки на действия от Плана за действие относно наркотиците не засяга разпределението на правомощията, предвидено в Договорите, по-специално по отношение на външната дейност, касаеща политиката за борба с наркотиците.

има ключова роля в подкрепата на тези усилия, включително чрез делегациите на ЕС и чрез инструментите на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС), като мисиите и операциите по линия на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО) и мрежата от специалисти в областта на борбата с тероризма/сигурността.

В допълнение следва да се осигури ангажирането на Форума на гражданското общество в ЕС за наркотиците при прилагането, оценката и приноса за разработването на политики относно наркотиците на равнището на ЕС и на международно равнище.

Преди да изтече срокът на Програмата на ЕС относно наркотиците през 2025 г., Европейската комисия ще извърши независима оценка на Програмата на ЕС относно наркотиците и на Плана за действие относно наркотиците, като вземе предвид приноса на всички участници в управлението, както и на съответните други заинтересовани страни с оглед бъдещото развитие на политиката на ЕС в областта на наркотиците.

Фигура 1: Четири слоя на управление

Ресурсите следва да бъдат насочени пропорционално към стратегическите приоритети, области и интервенции, които е най-вероятно да доведат до изпълнение на целите на Програмата на ЕС относно наркотиците в ЕС и на национално и местно равнище. Ето защо е важно да се намери начин за измерване на общата ефективност на ответните мерки относно проблема с наркотиците. Финансирането в подкрепа на приоритетите, определени в настоящата програма, следва да бъде отпуснато от междусекторни източници на финансиране от ЕС, включително по-специално фонд „Вътрешна сигурност“, програма „ЕС в подкрепа на здравето“, Европейския социален фонд плюс, програма „Правосъдие“, частта за изследвания за сигурността на „Хоризонт Европа“, финансовите средства по линия на политиката на сближаване, програма „Цифрова Европа“ и програма „Права и ценности“.

Контролът върху напредъка на изпълнението на Програмата на ЕС относно наркотиците и на Плана за действие към нея ще се подпомага от координирана система за контрол, оценка и изследвания. Степента на напредък, постигнат в изпълнението на стратегическите приоритети и свързаните с тях действия, очертани в Плана за действие относно наркотиците, ще се определя с помощта на

показатели за изпълнение, свързани с всеки стратегически приоритет⁴⁰. Европейската комисия, с подкрепата на ЕЦМНН и други агенции и органи на ЕС, ако е уместно, ще наблюдава и координира изпълнението на Програмата на ЕС относно наркотиците.

V. Заключение

Комисията поставя ответните действия на ЕС във връзка с организираната престъпност и наркотиците в центъра на програмата за политиките на ЕС, като ръководи нов стратегически подход по отношение на наркотиците. Съвместната работа ще бъде от първостепенно значение. Тя ще изисква още по-силно сътрудничество между всички участници, както и между органите на местно и национално равнище и на равнището на ЕС. Ще продължим да обединяваме сили с глобалните партньори. На равнището на ЕС Комисията ще даде нов тласък на ролята на ЕЦМНН, за да гарантира, че Агенцията играе по-силна роля във всички приоритети на политиката в областта на борбата с наркотиците. Комисията призовава Съвета и Европейския парламент да одобрят Програмата и Плана за действие на ЕС относно наркотиците и да подкрепят и използват напълно потенциала на всеки от изложените стратегически приоритети. Това е съвместно усилие в полза на всички граждани.

⁴⁰ Вж. приложение 2.